

't Zwaalfje

Nieuwsbrief Vogelwerkgroep Berkelland

Borculo - Eibergen - Neede - Ruurlo

Sperwer
Foto: Kees van Rijn

Voorjaar 2021, jaargang10, nummer 1

In dit nummer onder meer aandacht voor:

Steenarend
Foto: Roland Wantia

De grote klapper:
een Steenarend!, pagina 4

Kast-controleur
Foto: Alex Visser

Belevissen van een
kastcontroleur, pagina 10

Buizerd
Foto: Marjon Hoen

Verwarring tussen Buizerd
en Ruigpootbuizerd, pagina 12

Wat een prachtige kleuren!
 We kennen allemaal de bijzondere beelden als Spreeuwen in grote groepen rond vliegen. Ze lijken dan zwart. Van dichtbij zie je pas dat prachtige kleurenpallet!
 Foto: Marjon Hoen

Waar vindt u ons op internet

Meer informatie, verslagen van inventarisaties, excursies, een overzicht van werkgroepen etc., vindt u op onze website:

www.vogelwerkgroepberkelland.nl

Voor waarnemingen in de gemeente Berkelland: kijk op de website:

www.vwgberkelland.waarneming.nl

Wij hebben ook een eigen Facebook pagina!

Bestuur Vogelwerkgroep Berkelland

Voorzitter

Henk Leevers, Oude Eibergseweg 13, 7273 PJ Haarlo

tel: 0545-261531 henkenjantine@hotmail.com

Secretaris

Sonja Grooters, Hengeler 58, 7161 ET Neede

tel: 0545 - 292 582 sonjaenhans@hotmail.com

Penningmeester

Dick van den Beld, Borculoseweg 35, 7273 SJ Haarlo

tel: 0545 261 369 dvandenbeld@caiway.nl

Bankrekening: NL48RBRB.085.01.05.714 t.n.v.

VWG Berkelland te Ruurlo

Lid

Marjon Hoen, Kieftendijk 3, 7161 RL Neede

tel: 06 55 712 851 info@marjonhoen.nl

Algemeen mail-adres

E-mail: info@vogelwerkgroepberkelland.nl

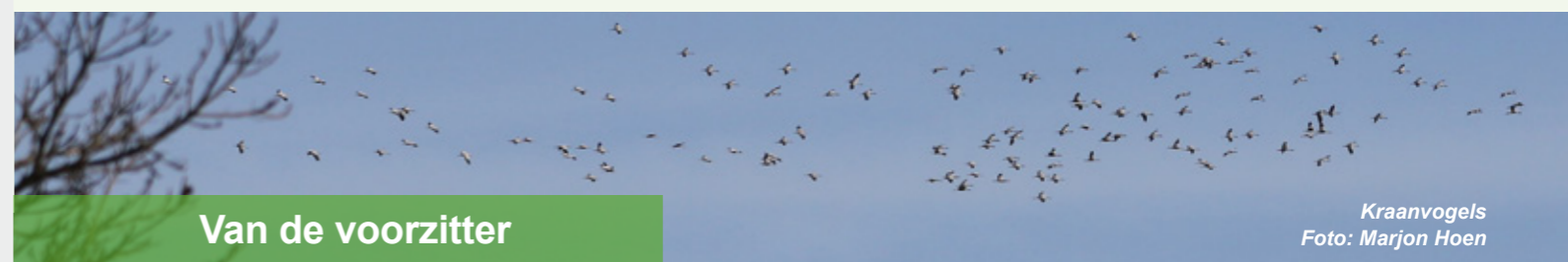
De redactie van deze uitgave is verzorgd door Cees van Beinum, Marjon Hoen en Jos Korenromp

Deze fraaie winterse plaat van twee Eksters ontving de redactie van Loes Fischer

Inhoudsopgave

Van de voorzitter <i>Henk Leevers</i>	3
De grote klapper: een Steenarend! <i>Roland Wantia</i>	4
Terugmeldingen uilen in Berkelland 2020 <i>John Smith</i>	6
Ingezonden foto's leden	7
Kennismaking in vogelvlucht <i>Benno Stortelder</i>	8
Vogel van het jaar 2021 èn 2022: de Merel <i>Marjon Hoen</i>	9
Belevenissen van kastcontroleurs <i>Alex Visser</i>	10
Verwarring tussen Buizerd en Ruigpootbuizerd <i>Henk Leevers</i>	12
Tuinvogeltelling 2021 <i>Marjon Hoen</i>	13
Weet u dat er een Vogelwerkgroep is in Ruurlo? <i>Annemiek Leusink</i>	14
Stilstaan bij	15
Jaarkalender 2021 en Coördinator zwaluwen gezocht	16

Van de voorzitter

*Kraanvogels
 Foto: Marjon Hoen*

Inmiddels zijn we al ruim een jaar zonder gemeenschappelijke activiteiten van onze vereniging. En zoals ik al eerder schreef: "Het is niet anders". We zullen de activiteiten starten zodra het weer kan en verantwoord is en de alternatieve 24-uurs telling van vorig jaar staat ook voor dit jaar in de planning. Er wordt nu veelvuldig gebruik gemaakt van de digitale snelweg, maar vogels kijken of bespreken via zoom of teams is toch geen optie. Gelukkig hebben we nog wel andere mogelijkheden, die ook gebruikt worden. Onze groepsapp van de VWG wordt regelmatig gebruikt en het was dit voorjaar een prima middel om elkaar te informeren over de overvliegende Kraanvogels. Het waren er dit jaar weer meer en ze lieten zich massaal horen en zien. Altijd weer een belevenis en met een beetje geluk komen ze over ons deel van de Achterhoek. Zuid-Limburg is overigens spekkoper, omdat ze daar massaal overvliegen en met de wind pal zuid, krijgen wij ook een aardige hoeveelheid mee. Helaas gaan er ook veel noordoost over Duitsland. Ze komen vooral uit Noord-Frankrijk en Spanje en het leuke daarvan is, dat we eerst de "Fransen" krijgen en later de "Spanjaarden". Via Waarneming.nl is het goed te volgen en als er veel meldingen zijn uit Limburg dan hebben wij ze 3-5 uur later bij gunstige wind. Waarneming.nl is overigens zeer populair in deze tijd en er verschijnt een recordaantal

waarnemingen. Die waarnemingen komen van vele waarnemers met natuurlijk een grote diversiteit aan kennis. Ongetwijfeld zitten daar waarnemingen bij met een onjuiste determinatie. Als je op de Berkel een zwart-witte eend ziet en je zoekt op internet of in een boekje en ziet dan een Toppereend staan, die voldoet aan de beschrijving, dan kun je die invoeren, maar..... Toppereend is hier redelijk zeldzaam en een Kuifeend is algemeen en voldoet ook aan de beschrijving. Dus toch Kuifeend. Voor zeldzaamheden gelden in feite zwaardere eisen. Vaak zijn dat foto's, film, geluid of meerdere waarnemers. De Steenarend, die hier eventjes was is daar een voorbeeld van. Zeer zeldzaam, maar niet als het gaat om het aantal foto's, filmpjes en waarnemers. Er was massaal belangstelling voor, mede omdat er vogelaars zijn die jaarlijks ten e.d. bijhouden van waargenomen soorten en deze maakt je lijst weer langer en leuker. Belangrijk voor mij is, dat je plezier beleeft aan het waarnemen van vogels en als er een keer een fout wordt gemaakt is dat onderdeel van ons mens-zijn. Wanneer je dat bewust doet, zoals jaren geleden iemand de Flamingo aan zijn lijst wilde toevoegen en de stip van Zwillbrock verplaatste naar net in Nederland, is soms ook realiteit. De Flamingo heeft hem inmiddels ingehaald want ze worden tegenwoordig op diverse plaatsen gezien in Nederland en dan bedoel ik niet de dierentuinen. Veel vogelkijkplezier gewenst.

Henk Leevers, voorzitter

De grote klapper: een Steenarend!

Verwachtingsvol arriveerden we zaterdag 20 februari aan het eind van de middag in de Holterhoek. Voor het eerst sinds vele jaren weer eens op een goed moment in de Achterhoek voor de Kraanvogels.

Veel belovende ochtend

De ochtend begon veelbelovend. De eerste vogel die ik zag wegvliegen terwijl ik de gordijnen opentrok, was een Geelgors. Een groep had de overvloed aan strooizaad in de voortuin ontdekt. Ongetwijfeld aangezet door de sneeuw die nog maar een week geleden het landschap wit kleurde.

Bijna even verrassend waren de twee Ringmussen op dezelfde plek. Tientallen jaren zaten ze een jaar rond in de tuin, maar met het verdwijnen van de voederkuilen bij de burens, verdween uiteindelijk ook deze soort, en zijn er hooguit nog sporadische waarnemingen.

De eerste roofvogel die kwam aanvliegen vanuit het zuidwesten, was een Rode Wouw. Ik maakte snel wat foto's door het raam. Wat een begin van de ochtend. En ik was nog niet eens buiten geweest.

Kraanvogels

Vanwege het mooie weer en de hoop op overvliegende Kraanvogels was ik zoveel mogelijk in de tuin, maar ondanks de vele bliken omhoog gebeurde er weinig. Ik was net even binnen, toen mijn zoontje naar me toe kwam en zei dat hij vanaf de trampoline grote vogels had gezien. Ik liep mee, eigenlijk in de verwachting dat ik al te laat was om nog iets te zien. Tot mijn verrassing kwam een groep van 10 Kraanvogels in beeld, ze kwamen laag over. Ik greep de camera die nog binnen lag, en kon nog wat foto's maken. Had ik de camera gelijk mee naar buiten genomen, dan had ik er bijna onder gestaan.

Desondanks was ik heel blij met deze waarneming. Een herkansing kwam er niet. De middag werd verder opgeleukt door 2 roepende overvliegende Boomleeuweriken met hun kenmerkende korte staart, terwijl ik koffie dronk op het terras.

De grote klapper

Rond 14 uur kwam de grote klapper. Vanuit noordwest zag ik een roofvogel aan komen vliegen. De gebogen vleugels gaven de indruk van een Wouw of Kiekendief. Ik rende naar binnen, griste de camera van het aanrecht, pakte de ondertussen weer half opgeladen batterij uit de oplader, negeerde aanwijzingen van mijn neef en richtte de lens op de vogel die inmiddels over het huis vloog. Een Buizerd.

Mijn neef wees me op een andere vogel, die hij, op zoek naar de Buizerd waarvoor ik naar binnen was gestoven, had ontdekt in de buurt van de zichtbare maan, ver naar het noordoosten. Op dat moment was de vogel niet meer dan een donker stipje aan de hemel, een stipje dat precies onze kant op vloog.

Ik hield mijn camera in de aanslag voor waarschijnlijk de zoveelste Buizerd. Vrijwel meteen kreeg ik in de gaten dat het wat anders was. De omhoog gebogen lange vleugels, en relatief lange staart wezen daarop. Aanvankelijk kon ik de grootte niet inschatten, maar toen de vogel dichterbij kwam, raakte ik steeds meer gealarmeerd en begon ik serieus te denken aan de eerste Zeearend voor deze tuin. Totdat ik duidelijke witte vlekken op de ondervleugels zag. Geen Zeearend. Steenarend?

Steenarend!

De vogel boog nog boven onze achtertuin af naar noordwest, cirkelde wat in de lucht, werd lastig gevallen door een Buizerd en liet zich parallel aan de Zwilbroekseweg langzaam afdrijven richting Eibergen. Voor mij het moment om naar de keuken te rennen. Ik pakte mijn telefoon die op de keukentafel lag, raadpleegde de app Collins Bird Guide, concludeerde dat het haast wel een Steenarend

Steenarend

Buizerd

moest zijn, stuurde een whatsapp met foto naar de VWG Berkelland dat "volgens mij een Steenarend" recht op het dorp Eibergen afvloog, liep weer naar buiten, zag dat de vogel toch weer was omgekeerd, maakte opnieuw foto's van de Steenarend die zich nu met ietwat gebogen en gesloten vleugels en met hoge snelheid liet afglijden over ons huis richting ZZO en moest toen even bijkomen. Heb daarna nogmaals de Bird Guide ingekeken of ik niet iets over het hoofd had gezien, en concludeerde dat dit een echte was!

Mijn neef heb ik gefeliciteerd met zijn vondst, gevraagd of iedereen de vogel goed had kunnen zien, vogelvrienden uit den Haag gewhatsappt en gebeld, felicitaties in ontvangst genomen en 's avonds goed op deze vondst gedronken buiten op het terras met hout in de vuurkorf. In het pikkedonker kwamen met korte tussenpozen 4 grote groepen Kraanvogels luid roepend overvliegen. Pure magie.

Andere waarnemingen

Achteraf bleek de vogel precies een half uur voor mijn waarneming te zijn gezien bij het Aamsveen in de buurt van Enschede. Dat komt overeen met de aanvliegrichting toen we de Steenarend voor het eerst in de verte opmerkten. Zes dagen later zag een oplettende waarnemer de vogel laat in de middag over het dorp Renkum vliegen in zuidoostelijke richting. Een dag later, op zondag 28 februari, mocht de rest van vogelend Nederland meegenieten nadat de vogel aan het eind van de middag was teruggevonden in het agrarische gebied ten noorden van de A12 in de buurt van Duiven en Zevenaar. Even later reden we, na ruim een week in de Holterhoek, terug naar Den Haag en keken even mee met de vele vogelaars die na 19 jaar weer eens de kans kregen een Steenarend te twitchen.

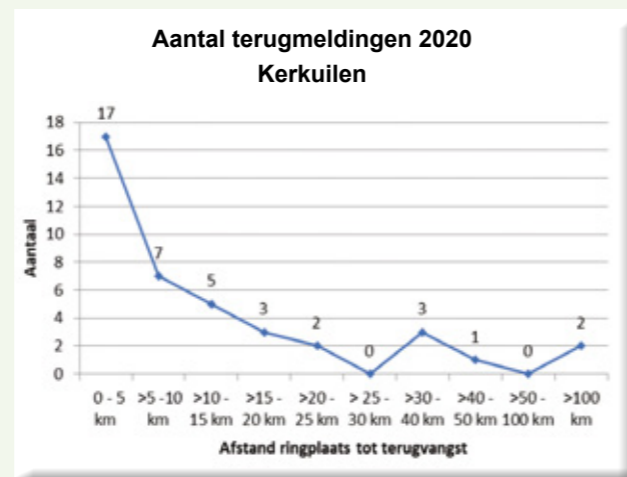
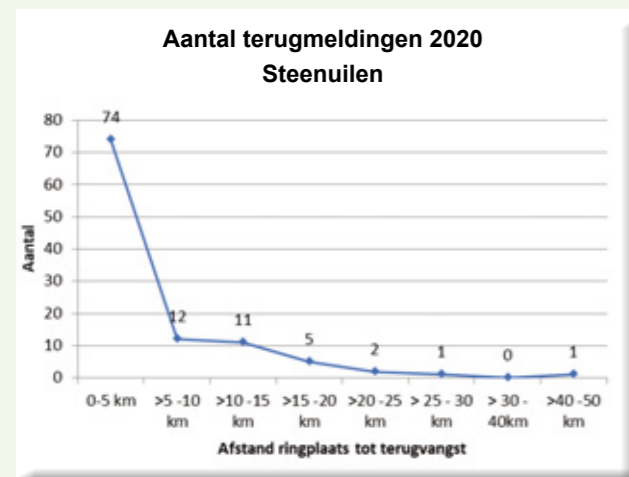
Op Dutchbirding.nl ontstond zich een korte discussie over de leeftijd van de vogel. De kenners lijken er over eens te zijn dat het een derde kalenderjaar (second plumage) vogel betreft, ofwel geboren in 2019 en dus nog geen 2 jaar oud.

Tekst en foto Steenarend: Roland Wantia

Terugmeldingen uilen in Berkelland 2020

Omdat we de uilen ringen is het altijd weer interessant te weten waar ze heen gaan. Ook treffen we uilen aan die buiten Berkelland zijn geringd en hier naar toe zijn gekomen. Ringnummers worden ingevoerd in het landelijke ringregister GRIEL van het Vogeltrekstation zodat is na te gaan precies waar en wanneer een uil is geringd en teruggezien. In 2020 zijn er 153 terugmeldingen gedaan: 106 van Steenuilen, 40 van Kerkuilen en 7 van Bosuilen.

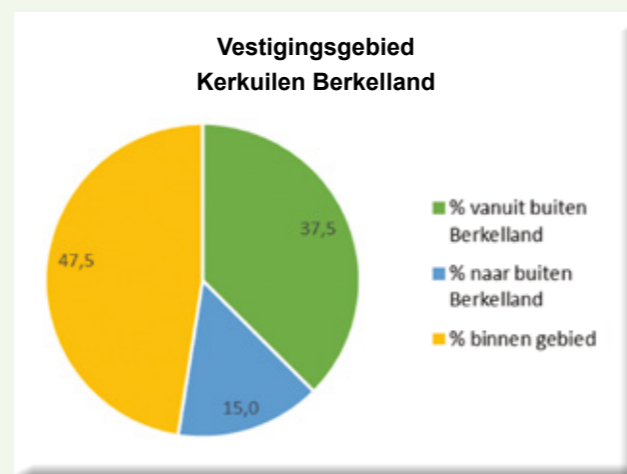
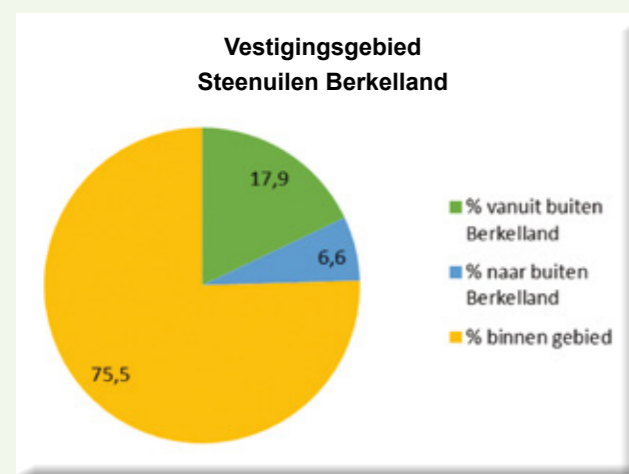
In de grafieken van de Steen- en Kerkuilen is te zien dat er soms behoorlijke afstanden worden afgelegd. Voor de Bosuilen is er geen grafiek gemaakt omdat ze allen binnen de 10 km bleven.

De langst afgelegde afstand naar buiten Berkelland bedroeg maar liefst 222 km voor een Kerkuil die uit Duitsland ten noorden van Bremerhaven is teruggemeld en 25,2 km voor een Steenuil die naar Aalten is gevlogen.

Vanuit buiten Berkelland bedroeg de grootste afstand 42,8 km voor een Steenuil uit Hardenberg en 40,0 km voor een Kerkuil vanuit Angerlo.

De immigratie blijkt meer dan het dubbele te zijn dan de emigratie zowel voor de Steen- als de Kerkuilen zoals in de onderstaande figuren te zien is.

Verder blijkt dat het merendeel (zo'n 70 %) van de Steenuilen dichtbij binnen een afstand van 5 km vanaf de ringplaats wordt aangetroffen. En 33 % bleef op dezelfde plek.

Sommige uilen bleken al een respectabele leeftijd te hebben bereikt. Een Steenuil en een Kerkuil bleken al 13 jaar geleden te zijn geringd. Ouder dan 15 jaar worden ze doorgaans niet.

Onder de terugmeldingen zijn er 15 van dode uilen afkomstig. Meestal was de oorzaak niet vermeld. Ouderdom zal zeker een rol spelen maar in enkele gevallen was de oorzaak bekend: verkeer en rattengif. Een door een roofvogel verwonde Kerkuil is naar het opvangcentrum voor uilen en roofvogels gebracht.

Dankzij het ringen, de controles en de terugmeldingen houden we een goed inzicht in de verspreiding, paarvorming, broedresultaten en leeftijdsontwikkeling van de uilen in ons gebied. Al onze gegevens voeren we in in de landelijke registers van GRIEL en SOVON zodat de experts de landelijke trends en de bescherming kunnen volgen. Tijdens het ringen meten we bij de jonge uilen nog de vleugellengte en het gewicht om hun leeftijd vast te stellen, en of de

jongen genoeg gegeten hebben en of ze op het gewicht zijn wat bij hun leeftijd gebruikelijk is. Gelukkig worden er ook meldingen gedaan door niet-leden, de zogeheten publieke meldingen. Een ieder die een geringde vogel vindt kan het nummer terugmelden aan <https://www.griel.nl/> of melden bij de Vogelwerkgroep Berkelland:

info@vogelwerkgroepberkelland.nl

Tekst: John Smith, Projectgroep Uilen

Ingezonden foto's door de leden

Kennismaking in vogelvlucht

In deze rubriek vertellen leden van de Vogelwerkgroep Berkelland door middel van een aantal vragen wie ze zijn en waarom ze vogels in hun hart hebben gesloten. Naast het beantwoorden van de vragen mogen er natuurlijk ook bijzondere foto's meegezonden worden!

Kerkuil

1 Stel je zelf even kort voor: naam, werk, waar woon je, etc?

Mijn naam is Benno Stortelder, 64 jaar. Ik ben getrouwd met Hannie. Samen hebben we twee dochters en twee geweldige kleinkinderen. Ik werk al 33 jaar met veel plezier bij Smitgietbedrijf Timmerijne in Noordijk als procestechnicus. Bij de vogelwerkgroep verricht ik werkzaamheden bij de uilenwerkgroep afdeling Neede. Daar ring ik de uilen en de Torenvalken.

2 Wat is het meest grappige wat je hebt meegemaakt tijdens het vogelen?

Dit was eerst niet zo grappig. Ik was toen nog in de leer bij mijn mentor Anton Meenink. We moesten bij de familie Luttkhold jonge Kerkuilen ringen. Bij de het uithalen van de jonge uiltjes uit de kast ontsnapte er één. Deze kwam vast te zitten onder de dakpannen van de schuur. Ik moest toen van de buitenkant een aantal dakpannen van de schuur afhalen om het Kerkuiljong te kunnen pakken. Daarna hebben we alle Kerkuiltjes alsnog kunnen ringen.

3 Wat is de meest bijzondere vogel die je ooit hebt waargenomen?

Dat zijn er meerdere, maar als ik er toch één moet kiezen dan is dat de Kruisbek. Ik vind dit een prachtige vogel. Met name hoe hij met zijn gekruiste snavel de zaden uit de dennenappels haalt.

4 Wat is je lievelingsvogel en waarom?

Hier kan ik kort over zijn, dat is de Kerkuil. Ze verschillen vaak van verenkleeft van licht naar heel donker.

5 Hoe zie je de toekomst voor de vogels in Nederland?

Als we allemaal goed ons best doen voor de natuur en deze waar mogelijk een handje kunnen helpen, dan denk ik dat we de vogels een mooie toekomst kunnen bieden.

6 Heb je een gebied waar je het liefst naar toe gaat om vogels te spotten?

Zelf vind ik de Lemelerberg een prachtig gebied. Hier zit een grote variatie aan vogels. Maar wanneer ik in Friesland of Drenthe ben dan is het daar ook mooi om vogels te spotten.

7 Heb je naast het vogelen nog andere hobby's, en zo ja welke?

Fotografie is wel mijn grootste hobby, natuurlijk wel in de natuur. Samen met mijn vrouw fietsen en wandelen we geregeld. Ook klussen mag ik graag doen in de garage, als bijvoorbeeld de kinderen mij weer eens vragen om wat te repareren of wat nieuws te maken.

8 Wil je nog iets anders kwijt in het 't Zwaalfje?

Nee hoor.

9 Welke vraag wil je uit het lijstje halen en welke komt daarvoor in de plaats?

Er hoeft geen vraag uit de lijst voor mij.

10 Aan wie geef je de vlucht voor de volgende keer door? Dat zou ik de volgende vlucht wel aan Harry Overbeek willen doorgeven.

Kruisbek

Vogel van het jaar 2021 en 2022: de Merel

De Merel (Common Blackbird, Turdus merula - Lijsters) is door Vogelbescherming Nederland en Sovon Vogelonderzoek Nederland uitgeroepen tot vogel van het jaar 2022. Dit jaar wordt echter al met een vooronderzoek gestart. Deze vogel staat dus twee jaar lang in de schijnwerpers.

Zelf heb ik niets met de Merel. Dat komt vooral omdat wij paarden hebben. Ze zitten vaak bij ons op het erf en eerlijk gezegd ik vind ze 'Sneaky'.

Ze fourageren stilletjes tussen de bladeren van onze heggen en vliegen uiteindelijk weg, geruisloos laag over de grond. Wat denken jullie wat mijn paarden daarvan vinden? Die schrikken zich elke keer weer een hoedje als er een soort van schaduw voorbij schiet. Gevolg is dat mijn paardendames alle kanten op stuiteren. Zelf ben ik een keer van mijn paard gekukkeld nadat deze tijdens een trainingsronde in de rem ging voor zo'n laagvliegend 'spook'. Goed dit is gezegd. Het is niet bepaald mijn lievelingsvogel. Neemt niet weg dat ik er best een stukje over wil schrijven! En eerlijk is eerlijk echt lelijk zijn ze niet. Afgelopen winter heb ik ze diverse malen op de foto gezet en als je ze dan van dichtbij beter bekijkt zijn ze best bijzonder. Vooral het kleurverschil tussen het mannetje en het vrouwtje valt op. Het vrouwtje is enigszins saai maar dat is anders bij het mannetje. Dat pikzwarte verenkleeft in contrast met die knal-oranje snavel en bijkleurende ogen mag er zijn!

Bij ons op het erf weten we vaak wanneer er Steenuilen zijn door de Merels! Zij verraden hun aanwezigheid. Wanneer er gevaar dreigt zijn Merels ineens luidruchtig. In het voorjaar brengt het mannetje verrassend ook vaak een mooi lied ten gehore. Merels kunnen tot wel 3 legfels hebben. In één legfel zitten 4 of 5 eieren. Echter de nesten zijn vaak een makkelijke prooi voor bijvoorbeeld katten en kraaiachtigen omdat deze makkelijk te vinden zijn. Ze broeden van maart tot eind juli. Merels voeden zich met wormpjes, insecten, bodemdierpjes, bessen en fruit.

Zorgelijk

Het blijkt dat de Merel één van de talrijkste en bekendste vogelsoorten van ons land is. Toch maakt men zich zorgen over de Merel. Het aantal neemt de afgelopen jaren sterk af. Men vraagt zich af hoe dat kan gebeuren terwijl deze vogel zich eigenlijk zo goed kan aanpassen aan de menselijke omgeving. In 2021 en 2022 gaat men dus op zoek naar de vraag wat de reden kan zijn van de extreme daling in aantallen.

Afname aantallen 30%

Best heftig om te lezen dat de Merel vanaf 2016 in aantallen met 30% afnam. Dat roept natuurlijk vraagtekens op. Zou de droogte van de afgelopen jaren een rol meespelen? Of de verminderde reproductie of besmetting met het usutu virus? De exacte oorzaken zijn eigenlijk niet bekend en dat is de reden dat men meer inzicht wil krijgen. Ze gaan de aantalsontwikkeling en de broedsuccessen van de soort in beeld brengen.

Dit jaar beginnen de vooronderzoeken. Ze gaan binnen de bestaande telprojecten extra letten op de Merel. Vooral het nestonderzoek zal een belangrijke rol spelen. Dit vooronderzoek zal er voor zorgen dat er in 2022 onderzoeksvragen gericht kunnen worden gesteld aan een grotere groep vogelaars. Men hoopt op die manier antwoorden te kunnen krijgen. Door een breed publiek te informeren over het belang van onderzoek naar algemene soorten gaan hopelijk meer mensen zich inzetten voor goede leefomstandigheden voor vogelsoorten dicht bij huis.

Vergroening stedelijke omgeving

Sovon en Vogelbescherming Nederland zullen extra aandacht vragen om in de stedelijke omgeving aan vergroening te doen. Meer begrip voor de kwaliteit van tuinen, parken en plantsoenen draagt hopelijk bij tot een beter leefklimaat van de Merel en voor alle vogels die het stedelijke leefgebied met ons delen.

Tekst en foto: Marjon Hoen

Belevenissen van kastcontroleurs

Kerkuilenkast na storm verplaatst vanuit schuur naar eikenboom en het vervolg.

Sinds 2012 controleren we bij de familie Pasman aan de Heelweg in Beltrum, de kerkuilenkast. Die hebben wij hier eind 2011 in de half-open kapschuur opgehangen. Sindsdien zijn er al vele jonge Kerkuilen uit het ei gekropen, opgegroeid, geringd en uitgevlogen. Tevens bevindt zich hier op hetzelfde erf een steenuilenkast. Eerst erg hoog in een eik, maar voor ons eigen gemak en veiligheid, is deze later verplaatst naar een kersenboom in de boomgaard. Ook hier werden al een paar keer succesvol jongen groot gebracht.

Op 18 januari 2018 hield er een flinke storm huis in Nederland. Vele bomen waaiden om en er was ook veel schade aan bebouwing. Zo ook hier in het Beltrumse buitengebied aan de Heelweg. De kapschuur werd tijdens de storm door een sterke windvlaag opgetild en geheel ontwricht weer teruggezet. Achterwand, zijwanden en een deel van het dak, waren behoorlijk beschadigd.

De melding hiervan kregen we een week later. De kerkuilenkast was wel blijven hangen, maar men wilde t.z.t. de gehele schuur vervangen door een nieuwe. Dus de kast moest verhuizen, maar waar naar toe? In overleg met de bewoners was al snel één van de grote eiken geselecteerd die bij de schuur staan. Hieraan kon de kast worden opgehangen totdat de schuur was hersteld of liever herbouwd.

Op zaterdag 10 februari 2018 was het zover. Samen met Wietze Middelhuis en onze ringer Henk Lammers wilden we eerst voorzichtig de oude kast (met inlooppijp) uit de gehavende schuur halen. In de kast bleek een paartje Kerkuilen te zitten dat we beide konden vangen. De één zonder ring en de ander met ringnummer 5.497.788. De laatste hadden we hier op 4 november 2017 gevangen tijdens het schoonmaken van de kast en is toen meteen door Henk geringd. De ongeringde uil kreeg nu toevallig het opvolgende nummer 5.497.789. Op grond van de iets kortere vleugel en het lagere gewicht t.o.v. de andere, was dit waarschijnlijk het mannetje. Beide uilen werden ieder apart, even opgeborgen in een katoenen zak.

De kast konden we veilig naar beneden krijgen. Aan de boomstam werden een paar grote schapdragers gemonteerd. Hierop is de kast geplaatst. We hebben de kast aan de bovenkant met vijfervolie beschermd tegen neerslag. Als laatste lieten we de uilen via de inlooppijp de kast inlopen en sloten we de ingang tijdelijk af. Na een poosje rust, kon het invlieggat weer geopend worden. Beide kerkuilen bleven netjes in de kast zitten.

Steenuil
Foto: Benno Stortelder

Daarna was het afwachten hoe het komende broedseizoen verder zou gaan verlopen.

Dinsdagavond 22 mei 2018 gingen we de boomkast voor de eerste keer controleren. Spannend was het, want wie en wat zouden we aantreffen? Met het invlieggat afgesloten openden we de kast. Er bleek een Kerkuil in te zitten, broedend op 2 eieren. Tot onze verbazing was dit niet één van de twee uilen die er bij de verhuizing op 10 februari aanwezig waren. Dit vrouwtje, met een duidelijke broedvlek, had ringnummer 5.492.651. Zij bleek als niet vliegvlugge nestjong, op 12 juni 2017 te zijn geringd in Angerlo. Zo'n 30 km hier vandaan. Maar voor ons was het in ieder geval duidelijk: de verhuizing was voor alsnog geslaagd!

Helaas slaagde dit broedsel in 2018 niet. Op 13 juni zat zij nog in de kast op beide eieren;

deze kwamen niet meer uit. Ook bij het schoonmaken van de kast op 5 juli, was zij aanwezig. Het bleef onduidelijk of er ook een mannetje in de buurt was.

Op naar 2019; zou het dit jaar beter gaan en wie treffen we nu in de kast?

Bij de eerste controle op 2 mei zaten beide ouders in de kast met 2 jongen van 2 à 4 dagen oud en ook nog broedend op 2 eieren. Dit waren het vrouwtje .651 van mei vorig jaar (uit Angerlo) en het mannetje .789 van februari 2018.

Op 5 juni 2019 konden we drie jongen ringen in de leeftijd van 38, 36 en een nakomertje van 20 dagen oud. Het 4e ei was niet uitgekomen en werd uit de kast verwijderd. Bij het schoonmaken van de kast in september, bleken alle drie de jongen uitgevlogen te zijn, dus ook het nakomertje. Daarmee dit jaar 2019 dus wel een geslaagd kerkuilenbroedsel in deze 'boomkast'.

Tegelijkertijd brachten in de boomgaard ook de Steenuilen hun jongen groot in de steenuilenkast. Vier jongen konden op dezelfde dag als de jonge Kerkuilen, worden geringd. Dus een dubbel broedsucces op erve Pasman.

Afgelopen jaar 2020.

Op 14 mei togen we weer met enige nieuwsgierigheid naar de familie Pasman. Als eerste werd de steenuilenkast geïnspecteerd. Met enige verbazing zagen we een lege kast, waarin waarschijnlijk een Koolmees bezig was met het stofferen van de vloer met plukjes mos. Helaas, hier geen Steenuil dit jaar!

Op naar de kerkuilenkast, wat zouden we hier aantreffen? Eerst het vlieggat afdichten en dan naar boven om in de kast te kunnen kijken. Héél voorzichtig het deksel ietsjes openen om een eerste blik in de kast te kunnen werpen. Tot onze grote verbazing troffen we hier geen Kerkuilen aan maar wel twee jonge Steenuilen van een dag of 10 oud!

Waar zijn dan de Kerkuilen? Deze vonden we een dag later terug in een kerkuilenkast bij de fam. Huinink, op zo'n 300 meter afstand. Dit waren de beide uilen van de fam. Pasman uit 2019.

Dus toen bij Pasman de Kerkuilen waren verhuisd naar de buurman hebben de Steenuilen hun kans schoon gezien om groter te gaan wonen in de 'lege' kerkuilenkast. De twee jonge Steenuilen zijn op 2 juni door Henk Lammers geringd toen ze 30 dagen oud waren; zo goed als vliegvlug.

Bij de buurman zaten dus op 15-5-2020 beide Kerkuilen in de kast, en wel op 2 eieren. Hieruit is 1 jong geboren. Maar op de geplande ringdag, 16-juli was de kast leeg. Dit jong moest ongeveer 52 dagen oud zijn en was dan nog niet echt vliegvlug. Het is dan ook onduidelijk of deze werkelijk uitgevlogen is.

En tot slot: bij de nacontrole en het schoonmaken van de kasten op 31 augustus 2020, troffen we in de kerkuilenkast bij Pasman weer een Kerkuil aan. Deze was ons echter iets te vlug af. Zodoende konden we helaas het ringnummer en dus ook de identiteit, niet vaststellen.

We zijn nu voor het komende broedseizoen 2021, zéér benieuwd waar en in welke kast we de uilen zullen aantreffen. De kerkuilenkast blijft voorlopig op verzoek van de bewoners, nog wel aan de eikenboom hangen.

Tekst en foto's:
Alex Visser, Uilenwerkgroep Berkelland

Verwarring tussen Ruigpootbuizerd (*Buteo lagopus*) en Buizerd (*Buteo buteo*)

Determinatie van de Ruigpootbuizerd kan nog weleens leiden tot discussie, omdat de Buizerd in diverse opzichten sterk kan lijken op een Ruigpootbuizerd.

De Buizerd heeft zoals bekend een nogal verschillend verenkleed: van vrijwel geheel bruin tot bijna geheel wit. Vooral bij de witte variant hebben we verzoeken gekregen om te komen kijken omdat er een Sneeuwuil of een Gier zou zitten. Neen “gewoon” een Buizerd, maar soms lijkt ie ook groter en de verzoeken komen vaak van niet-vogelaars. De Buizerd heeft dus een zeer variabel verenkleed en de Franse naam “Buse variable” is dan ook zeer terecht.

In de winter hebben we extra veel Buizerds in ons land, doordat ook veel Scandinavische exemplaren bij ons overwinteren. Tel daarbij, dat de Buizerd het bij ons goed doet. Dit komt mede doordat hij voedsel vindt in en langs wegbermen en hij is ook niet vies van verkeersslachtoffers. Met zoveel wegen en zoveel auto's sneuvelt er nog weleens wat en soms ook de Buizerd zelf.

Door de veelheid aan Buizerds in de winter en dus ook een veelheid aan verenkleed komt het regelmatig voor, dat we een Buizerd kunnen aanzien voor de veel zeldzamere Ruigpootbuizerd. Deze laatste is echt zeldzaam in ons gebied en wordt iets vaker aangetroffen in de Flevopolders en in het noorden van het land. Hij is hier uitsluitend in de winterperiode (september-april) en dat is juist ook de periode, dat het aantal Buizerds het grootst is en dus ook de kans op vergissingen het grootst. Daarom hier enkele kenmerken die ik in hoofdlijnen zal weergeven.

1. De naam zegt het al: er is pootbevedering en dan op het onderste deel van de poten. Dus op het loopbeen zit bevedering en bij de Buizerd niet en is dus dan geel. Alleen kun je dit vaak moeilijk goed zien en daarom zijn de volgende kenmerken ook van belang.
2. De Ruigpootbuizerd heeft altijd een overwegend ongetekende witte staart met donkere eindband.
3. Altijd lichte ondervleugels met opvallende donkere polsvlekken.
4. Vrijwel altijd donkere buik.
5. Kan net als een Torenvalk bidden in de lucht.
6. Lijkt en is iets groter dan de Buizerd en vliegt wat rustiger “statiger”.

Nu lijkt dit nog redelijk goed toe te passen, maar de praktijk is helaas weerbarstiger. Wanneer we een roof-

Buizerd
Foto: Marjon Hoen

Ruigpootbuizerd

Ruigpootbuizerd

vogel met een witte stuit zien verwarren we dit soms met witte staart. Witte stuit duidt echter op een Kiekendief en niet op een Ruigpootbuizerd. Verder hebben we te doen met kleine verschillen tussen mannen en vrouwen en ook nog eens met juvenielen (eerstejaars). Ook zien we de vogels niet altijd onder gunstige omstandigheden, waardoor verwarring met de Buizerd er kan zijn. Wanneer je echter bovengenoemde zes punten van herkenning langsloopt en je pakweg vier van de zes van een vinkje kunt voorzien dan is de waarneming zeer waarschijnlijk een Ruigpootbuizerd. Bij twijfel is het dus een Buizerd, omdat de Ruigpootbuizerd vrij zeldzaam is.

Tekst: Henk Leever

Foto's Ruigpootbuizerds via internet

Nationale Tuinvogeltelling 2021

Koolmees

Pimpelmees

Huismus

Roodborst

De Nationale Tuinvogeltelling wordt sinds 2001 georganiseerd door Vogelbescherming Nederland en Sovon Vogelonderzoek Nederland. Afgelopen jaar was deze op 28, 29 en 30 januari. Dankzij de tuinvogeltelling weten we steeds meer hoe vogels onze tuinen gebruiken. Op die manier kunnen vogels beter geholpen en beschermd worden.

Opmerkelijke resultaten

Afgelopen jaren zijn er opmerkelijke resultaten geweest. Zo blijkt dat de Grote Bonte Specht in een strengere winter meer wordt gezien. Ze zijn gek op vogelpindakaas! In de winter van 2008 / 2009 trokken ze naar onze tuinen om te overleven. Maar ook afgelopen jaren bleven ze naar onze tuinen trekken, groeit de populatie en kunnen we concluderen dat het hen goed gaat!

Helaas gaat het met bijvoorbeeld de Merel minder goed. Het is niet voor niets dat de Merel dit jaar én in 2022 de vogel van het jaar is. Door meer onderzoek te doen hoopt men beter inzicht te krijgen in de dalende populatie. Zie ook pagina 9.

Soms komt het voor dat er in een seizoen ineens veel Koperwieken en Kramsvogels geteld worden.

Kramsvogel

Waar deze invasie dan ineens vandaan komt is lastig te zeggen. Men gaat ervan uit dat een goed broedseizoen in combinatie met voedselschaarste in de broedgebieden een oorzaak zou kunnen zijn.

Door de jaren heen zijn er in de tuinvogeltelling duidelijke verschuivingen te zien. Vaak komt dat door de wisselende weersomstandigheden en wat er aan voedsel beschikbaar is. Ook de broedsuccessen per soort wisselen per jaar en beïnvloeden de Tuinvogeltelling. Bijvoorbeeld de Spreeuw stond in 2001 nog op plek 3 in de telling maar valt in 2021 buiten de top 10!

En wat is de uitslag van 2021?

Landelijk staat de Huismus op de eerste plaats. In heel Gelderland is dat ook zo. Maar in Berkelland staat de Koolmees op nummer één! De Huismus staat in onze regio op de tweede plaats.

Tekst en foto's: Marjon Hoen

Top-10 in Berkelland 2021

1	Koolmees	1.880
2	Huismus	1.618
3	Pimpelmees	1.211
4	Merel	917
5	Vink	875
6	Houtduif	775
7	Roodborst	489
8	Turkse Tortel	475
9	Ekster	414
10	Heggenmus	348

Weet u dat er een Vogelwerkgroep is in Ruurlo?

Bovenstaande kopzin was de aanhef van een krantenartikel om vrijwilligers te werven voor de Uilenwerkgroep in de regio Ruurlo. Zij zijn onderdeel van de Vogelwerkgroep Berkelland.

Vaak merk je bijna niets van uilen, omdat het voornamelijk nachtdieren zijn. Maar wie in deze dagen rond 21 uur in de buurt van de Blikmansweide of het station fietst of wandelt hoort het OEHOE geluid van een mannetje Bosuil die op zoek is naar een vrouwtje. Zij gaat soms al in januari eieren leggen. Het OE-OE-HOE geluid kennen wij als het uilengeluid van een spannende film op de tv.

Ook zo'n nachtbraker is de Ransuil. Deze uil zit zelfs 's winters overdag in een grote boom in een rustig deel van het dorp te slapen met een groepje Ransuilen bij elkaar. Vanuit deze "roestboom" gaat hij 's nachts op voedseljacht en vangt daarbij vooral muizen.

Een andere grote uil is de Kerkuil. Als u in het donker door het landschap rijdt, ziet u soms in het licht van de autolampen een grote witte vogel laag voorbij vliegen. Juist...dat is de Kerkuil. Hij nestelt vaak in die grote kasten die veelal bij de boeren in de schuren hangen. Bij een goed muizenjaar kan een paartje Kerkuilen wel 12 jongen krijgen!

Nu de laatste soort: ons Steenuiltje, net iets groter dan een Merel. Hij hoort thuis in het kleinschalige landschap van de Achterhoek! Let in de natuur goed op, want hij zit 's ochtends graag in de zon in een knotwilg, op een paaltje of op een oude schuur. De Steenuil broedt vaak in kasten die speciaal voor hem opgehangen zijn.

Al deze Uilen verdwijnen als WIJ niets voor hen doen!

De Uilenwerkgroep Ruurlo beschermt en helpt deze prachtige vogels door verschillende nestkasten op te hangen, deze te controleren, schoon te maken en te zorgen dat er geen roofdieren zoals Steenmarters en Haviken bij de jonge uiltjes kunnen komen.

In het voorjaar kijken wij of er eieren en jongen zijn. De eventuele jongen worden dan geringd, gewogen en de vleugels gemeten. Later gaan wij nog een keer kijken of alle jonge uilen ook uitgevlogen zijn!

In de herfst gaan wij nog enkele zaterdagen op pad om de door uilen gebruikte kasten schoon te maken, eventueel te repareren of te vervangen zodat de kasten weer geschikt zijn om het volgende seizoen de uilen weer een kans te geven te broeden in deze kasten.

Daar zijn mensen voor nodig die graag in de natuur zijn, een ladder op durven te klimmen en vieze handen durven te krijgen. Mensen die van vogels houden en niet bang zijn om ze vast te pakken.

Vind je het leuk om hieraan mee te helpen dan ga je altijd met minstens twee personen er op uit, vooral op de zaterdagen. Als er mensen zijn die door de weeks overdag kunnen, is dat ook goed mogelijk. Ook is er geen leeftijd aan gebonden.

Wie komt er onze Uilenwerkgroep versterken zodat wij het werk kunnen voortzetten?

Informatie of/en opgave bij Joost Bus
mailadres jpmbus@gmail.com of telefonisch 0622685876

Stilstaan bij....

Op deze pagina staan wij stil bij leden waar wij afscheid van hebben genomen omdat zij zijn overleden.

Een kleine herinnering aan Jan Bosma

Jan overleed in september 2019. Vanaf 1974 was hij lid van de Vogelwacht Borculo, vanaf het eerste uur. Jarenlang was hij penningmeester. Hij had een heel sterke betrokkenheid op de natuur. Samen met Anton Meenink ging hij jarenlang op pad voor de uilen. Als herinnering een kleine fotoserie.

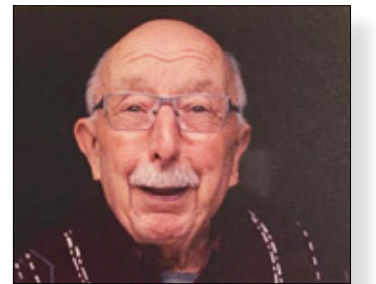

Antoon Donderwinkel 1933 – 2021

Vol overgave en enthousiasme was Antoon lid van de "Vogelwacht", later Vogelwerkgroep Berkelland.

Jarenlang controleerde hij de nestkasten in de Waterster. Hij telde vanaf het begin van het project de zwaluwen in zijn gebied in Gelselaar en was betrokken bij de weidevogeltelling.

Maar in brede zin had hij liefde voor de natuur. Vleermuizen en vlinders konden ook op zijn "support" rekenen. Met enthousiaste verhalen probeerde hij eenieder en met name de jongegeratie warm te maken voor de wereld van de natuur. We zullen zijn vrolijke optimisme missen. We wensen zijn vrouw Diny en de kinderen veel sterkte!

Henrica Heutinck - tante Rieky

De Vogelwerkgroep Berkelland heeft van de familie Heutinck uit Beltrum, na het overlijden van hun tante Rieky, de opbrengst van een collecte geschonken gekregen. Hiervoor hartelijk dank!

Tante Rieky was geen lid van onze vereniging maar was wel sympathisant.

Slechtvalk
Foto: Kees van Rijn

Jaarkalender 2021

In 2020 hebben we elkaar live weinig gezien of gesproken. Veel ging online of via de Whatsapp van de Vogelwerkgroep. Maar we blijven positief ingesteld en we hopen in dit kalender jaar weer wat meer activiteiten te kunnen realiseren.

Watersnippen
Foto: Ans Smeenk

• zaterdag 15 mei

24 uurs telling, nieuwe stijl, inclusief de mogelijkheid van een gezamenlijk diner als de maatregelen dat tenminste toestaan.

Opgave bij blauwepauw@hotmail.com

Alle deelnemers starten vanuit huis. Je gaat alleen of in een groepje door Berkelland en telt de vogels. Vervoer is naar eigen keuze.

Duur: tussen 0 en 24 uur, naar eigen mogelijkheid

Toelichting

Van zeldzame vogels ontvangen we graag een geluidsopname of foto. Iedereen kan zelf beslissen waar ze fietsen, hoe lang ze fietsen, waar ze gaan ontbijten, lunchen en avondeten. Wanneer je klaar bent met tellen dan vink je op de kruistellijst aan wat je hebt gezien en stuur je deze lijst op naar rmwa.pruysers@outlook.com (inclusief foto's en geluidsopnames)

Je moet de lijst ook opsturen als je bijvoorbeeld maar twee uur hebt deelgenomen aan deze telling. We willen vooral weten hoeveel soorten er in Berkelland te horen en te zien zijn. Des te meer soorten, des te leuker. Verder doen we een oproep aan degenen die in het bezit zijn van een voice-recorder. Het zou fijn zijn als jullie deze in de nacht aanzetten zodat we ook weten wat er in de nacht overvliegt. Deze nachttelling ook graag doorgeven. Graag ook je 06 -nummer toevoegen bij opgave.

Groepsapp

Er wordt voor deze activiteit een groepsapp aangeemaakt, waarop we elkaar van leuke waarnemingen op de hoogte kunnen houden. Heb je geen app, dan niet getreurd. Je kunt gewoon meedoen, maar wordt dan tussendoor niet op de hoogte gehouden. Je krijgt van ons een lege kruistellijst toegestuurd die je kunt invullen.

Via de mail wordt de volgende dag een definitieve kruistellijst opgestuurd, waar alle soorten die waargenomen zijn door de diverse waarnemers.

• zaterdag 8 augustus

24 uurs telling voor de liefhebber

Opgave bij blauwepauw@hotmail.com

Duur tussen 0 en 24 uur, in Berkelland en naar eigen mogelijkheid

• zaterdag 2 oktober

Euro bird watching day

Havelandweg Eibergen Start 07.00 uur tot 17.00 uur.

• maandag 27 december

Excursie december Ooypolder

Opgave bij blauwepauw@hotmail.com

Locatie wordt nog afgesproken

Duur: vanaf 08.00 uur tot einde middag

Uitbreiding Uilenwerkgroep Neede

De uilenwerkgroep, afdeling Neede, is versterkt met deze drie stoere mannen. Van links naar rechts: Hennie Alink, Harry Overbeek en Kees van Rijn.

Coördinator zwaluwen gezocht

Beste leden van de vogelwerkgroep,

Omdat bijeenkomsten nu al weer een jaar niet mogelijk zijn door de Corona beperkingen, kon deze mededeling niet simpelweg in een vergadering gecommuniceerd worden. Maar de tijd gaat wel gewoon verder. Henny Waanders is coördinator van de zwaluwenwerkgroep. Deze werkgroep is actief op het gebied van Huiszwaluwen, Boerenzwaluwen en Oeverzwaluwen. Henny wordt 75 en wil dit stokje nu graag overdragen aan iemand anders. Hij heeft dit werk zo'n 10 jaar geleden overgenomen van Freek Weijermars.

Berkelland is opgedeeld in 5 plaatsen met in totaal 39 telgebieden. Elke plaats heeft zijn eigen coördinator. Deze zorgt voor het uitdelen en verzamelen van de tellijsten. In Berkelland zijn 40 vrijwilligers actief. Zij gaan elk jaar op pad om het aantal broedpaartjes (= gebruikte nesten) te tellen. Ook worden er kunstnesten opgehangen en waar nodig schoongemaakt.

Aan het eind van een broedseizoen worden alle telgegevens verwerkt, en worden de resultaten doorgegeven aan Sovon. Elk jaar wordt hier een verslag van gemaakt.

Heel specifieke vogel kennis is niet van belang, dit kan aangeleerd worden. Enige bekendheid met de computer, en dan met name met het programma Windows Excel, is wel vereist. Mocht iemand hier belangstelling voor hebben, dan kan hij contact opnemen met Henny Waanders via mail

hennywaanders@gmail.com of telefonisch: 0648 633 048